

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים ע"י עדים גובה מנכסים בני חורין 2
- ב. מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות.....4
- ג. מלוה כי קא יזיף בצנעא קא יזיף כי היכי דלא ליתולו נכסיה עליה זביני מאן דזבין ארעא בפרהסיא זבין כי היכי דליפוק לה קלא.....5
- ד. אכלה האב שנה והבן שנים האב שנה והבן שנה והלוקח שנה הרי זו חזקה.....6
- ה. אכלה בפני האב שנה ובפני הבן שנים בפני האב שנים ובפני הבן שנה בפני האב שנה ובפני הבן שנה ובפני לוקח שנה הרי זו חזקה ... אין לך מחאה גדולה מזו ... במוכר שדותיו סתם.....7
- ו. האומנין.....8
- ז. והשותפין והאריסין והאפוטרופין אין להם חזקה.....8
- ח. לא לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה.....10
- ט. ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב.....12
- י. במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה.....12
- יא. והאחין שחלקו.....12
- יב. והמחזיק בנכסי הגר.....13
- יג. נעל וגדר ופרץ כל שהוא הרי זו חזקה.....14
- יד. השותפין מחזיקין זה על זה ... דאית בה דין חלוקה הא דלית בה דין חלוקה.....18
- טו. שותף כיורד ברשות דמי ... לומר שנוטל בשבח המגיע לכתפים בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע.....19
- טז. ומעידין זה לזה.....21

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

דף מב.

א. המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים ע"י עדים גובה מנכסים בני חורין

כבר התבאר במסכת קידושין דף יג:ש דבר תורה אחד¹ מלוה בשטר ואחד מלוה על פה גובה מנכסים משועבדים דקי"ל שיעבודא דאורייתא, כלומר מיד שמלוה המלוה מעות לחבירו, משועבדים כל נכסיו למלוה מן התורה בעד הלואה זו², דכתיב (דברים כד פסוק יא) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֶתָּה נֹשֶׂה בּוֹ יוֹצִיא אֵלַיךְ אֶת הָעֶבֶט הַחוּצָה וְנוֹשָׂה בֵּין בֶּשֶׁטֶר בֵּין בַּעַל פֶּה מִשְׁמַע³, אבל חז"ל תקנו דמלוה על פה לא יגבה ממשועבדים אלא מבני חורי⁴.

¹ שו"ע ונ"ב חו"מ למ א וקיא א

² ובש"ך סק"ב כתב בשם הב"י שמעיקר הדין שעבודא דאורייתא (והיינו שמדאורייתא נשתעבדו נכסיו לפרוע מהם אף ממשועבדים), אלא שחכמים תיקנו שלא לגבות במלוה ע"פ ממשועבדים, משום פסידא דלקוחות, והש"ך האריך לדון אם אמרינן שעבודא דאורייתא או לא, ודן שם בדין מלוה הכתובה בתורה (והיינו חוב שנתחייב לו שלא בתורת הלואה אלא שמדין התורה חייב לתת לו) אם דינו כמלוה ע"פ או כמלוה בשטר (ולחלבה קי"ל דלאו כמלוה בשטר הוא, עי' ש"ך יו"ד סימן ש"ה ס"ק כא, וכתב בשער משפט סימן ע סק"א בשם הרמ"ע דהיינו שלא לגבות ממשעבדי, אבל לענין טענת פרעתי אינו נאמן במלוה הכתובה בתורה, דהוי עכ"פ כמעשה ב"ד שאינו יכול למעון פרעתי), וכן אם גובה מעבדים, ובעיקר פלוגתא דשעבודא דאורייתא האריכו האחרונים, בש"ך שם סיים ומכל מקום אין אני סומך על ראיותי והכרעתי כי אין תלמיד כמוני מכריע בין ההרים הגדולים, רק שלפע"ד דין זה אי שעבודא דאורייתא או לא, עכ"פ הוי ספיקא דדינא ובאורים שם כתב עיין בתומים שהעליתי דהעיקר בדברי האומרים שיעבודא דאורייתא בכל דבר, ואין לומר קים ליה כמ"ד שיעבודא לאו תורה, ע"ש שהארכתי. מיהו במטלטלין ומכל שכן בעבדים דיכול להבריחן, ועבדים גם כן לשחררן, שיעבודא לאו דאורייתא, ע"ש. ועיין בתשובת משכנות יעקב סי' (ט"ז) [כ"א] שהאריך הרבה בזה, ומסיים, מכל הלין ראיות נראה שהעיקר בדעת הסוברים שעבודא דאורייתא, ע"ש ואין כאן מקומו כיון שאינו נוגע כל כך לדינא, כמ"ש הנה"מ סק"ב.

³ ואמרה תורה יוציא אליך את העבט שמע מינה שכל מטלטליו משועבדים לו, והוא הדין מקרקעות, דכל שכן הוא שדרך המלוין לסמוך עליהן יותר.

⁴ ומה טעם אמרו דמלוה על פה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ולא ממשועבדים, משום פסידא דלקוחות שלא ידעו שזה המוכר חייב כלום, ואם היו יודעים לא היו קונים מיראתם שמא יטרפו מהם, אבל כשהיא מלוה בשטר כיון דאיכא תרתי שטר ועדים מפקי לקלא ולקוחות אפסידו אנפשיהו, כיון שידעו שזה היה חייב והם הלכו וקנו ממנו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ואיזהו הם משועבדים⁵, כגון שמכר הלוח קרקעותיו לאחרים אחר שלוח מזה⁶, או שנתנם במתנה⁷, ונכסים בני חורין הם נכסי הלוח וקרקעותיו שלא מכרם.

ואיזה נקרא מלוח על פה, המלוח את חבירו בעדים ולא נתן לו שטר או שהודה לו בפני עדים שחייב לו, זהו נקרא מלוח על פה, ואינו גובה מהמשועבדים אלא מבני חורין.

וכבר התבאר במסכת ב"מ דף יג: שהמלוח את חבירו בעדים⁸, ולא צוה לכתוב שטר, וכ"ש שלא בעדים ואינו מכחיש ההלואה. או שהודה לו בפני עדים שהוא חייב לו, ה"ז מלוח על פה, שאינו גובה אלא מנכסים בני חורין⁹, והיינו נכסים שביד הלוח בין מקרקע ובין ממטלטלין, אבל אינו יכול לגבות מנכסים משועבדים¹⁰, והיינו נכסים שמכר הלוח או שנתן במתנה לאחרים, ומעיקר הדין גובה מן היורשים גם במלוח ע"פ, אלא שיש כמה סייגים באיזה אופן גובה מהיורשים, כמבואר בשו"ע¹¹.

מלוח בשטר גובה ממשועבדים¹², והיינו שגובה מנכסים שמכר או נתן הלוח לאחר ההלואה, שמכיון שמלוח בשטר יש לו קול, ועל הלוקח להזהר שלא לקנות ממי שיש עליו חובות שלא יטרוף ממנו המלוח, ומכך שלא נזהר

⁵ לבוש לט א וסמ"ע לט ב

⁶ ונקראו משועבדים לפי שאף על פי שהם ברשות הקונה הם משועבדים לבעל חוב של המוכר מעת שהלוחו

⁷ דבענינים הללו נתנו למקבל מתנה דין לוקח, דאילו לא שקיבל הנאה ממנו לא היה נותן לו, סמ"ע שם.

⁸ שו"ע ונו"כ לט א, קיא א

⁹ ובש"ך סק"ב כתב בשם הב"י שמעיקר הדין שעבודא דאורייתא (והיינו שמדאורייתא נשתעבדו נכסיו לפרוע מהם אף ממשועבדים), אלא שחכמים תיקנו שלא לגבות במלוח ע"פ ממשועבדים, משום פסידא דלקוחות, והש"ך האריך לדון אם אמרינן שעבודא דאורייתא או לא, ודן שם בדין מלוח הכתובה בתורה (והיינו חוב שנתחייב לו שלא בתורת הלואה אלא שמדין התורה חייב לתת לו) אם דינו כמלוח ע"פ או כמלוח בשטר (ולחלבה קי"ל דלאו כמלוח בשטר הוא, עי' ש"ך יו"ד סימן שה ס"ק כא, וכתב בשער משפט סימן ע סק"א בשם הרמ"ע דהיינו שלא לגבות ממשעבדי, אבל לענין מענת פרעתי אינו נאמן במלוח הכתובה בתורה, דהוי עכ"פ כמעשה ב"ד שאינו יכול למעון פרעתי), וכן אם גובה מעבדים, ובעיקר פלוגתא דשעבודא דאורייתא האריכו האחרונים, ואין כאן מקומו כיון שאינו נוגע כל כך לדינא, כמ"ש הנד"מ סק"ב.

¹⁰ וביאר הסמ"ע משום שהלוקח או המקבל לא ידע מההלואה, שבלא שטר אין קול להלואה דמסתמא לא ניהא שיצא עליו קול שלוח, ואין כאן עדים שיוציאו הקול, ונמצא הלוקח מפסיד אם יוציאו ממנו, ואף במקבל מתנה חששו ויש לו דין כלוקח, דמסתמא קיבל ממנו הנאה, והוא מפני תקנת השוק שלא ימנעו מלקנות ולמכור, ובנחל יצחק סימן קיא דן בנותן מתנה מהיום ולאחר מיתה אם לא אחזור בי, אם בע"ח גובה מאותה מתנה

¹¹ כמבואר בסימן קח, משום דחיישינן שמא פרע האב החוב בחייו.

¹² שם ושם ושו"ע ס א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

הפסיד הוא לעצמו, אבל אינו גובה מלקוחות שקנו קודם ההלואה, שהרי לא נשתעבדו למלוה משעת הלואה.

ואפילו לא נכתב אחריות בשטר¹³ גובה ממשועבדים, שאחריות טעות סופר הוא, אבל אינו גובה ממשועבדים כל זמן שיש ביד הלוחה בני חורין, אפילו זיבורית. אם יש עדים שקנו מידו אף על פי שלא נכתב שטר יש אומרים¹⁴ שגובה ממשעבדי.

ב. מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות

כבר התבאר במסכת כתובות דף פד. וקידושין דף יג: שמצוה על היורשים¹⁵ לפרוע חוב אביהם ולהלכה קיי"ל שאפילו מלוה על פה, ומדינא דגמרא רק בהניח להם קרקעות, או אם תפס בעל החוב מטלטלין מחיים גובה מהם¹⁶, ולאחר תקנת הגאונים מצוה עליהם לפרוע אף ממטלטלים שהניח להם אביהם¹⁷, וכופין אותם על כך, אם יש בנכסים שיעור החוב.

¹³ עיקר לשון אחריות בשטר שמוזכר בגמרא הוא גבי לוקח שדה מחבירו וחושש שמא גזולה היא ויקחנה הגולן ממנו או שמא יטרוף ממנו המלוה, הרי המוכר מקבל עליו אחריות שיוכל הלוקח לחזור עליו (עי' שו"ע סימן רכה ובסמ"ע סק"ה), ולשון אחריות האמור כאן הוא שמקבל הלוחה עליו אחריות החוב ומשעבד נכסיו שיהיו אחראים לגבות מהם, ומשמע מכאן שמעיקר הדין היו כותבים כן בשטר שאחריות שטר זה קיבל עליו לפרוע ממנו ומנכסיו.

¹⁴ שו"ע סימן לט סעיף א, ובשו"ע אהע"ז סימן סו סעיף א, וביאר הסמ"ע סק"ב דכיון שקנה בקנין סודר (והיינו שנתנו סודר ללוה והתחייב בזה לשעבדו), אמרינן דכיון שהקנה לו בעין יפה כ"כ ודאי שאינו מקפיד שיצא הקול, ועדי הקנין מוציאין הקול, וה"ז כמלוה בשטר, והרמ"א באהע"ז שם כתב שאין לסמוך ע"ז כי אם בשעת הדחק, וכן משמע בביאור הגר"א שכן דעת הפוסקים, ובכנה"ג סימן ע כתב דאפשר דהב"י ס"ל דאפילו אם נאמר שאינו גובה ממשעבדי, לענין פרעתי לכו"ע אינו נאמן, ומ"מ מסיק דגם בזה איכא פלוגתא, ועי' כנה"ג סימן לט הגהב"י אות כ, ועי' עוד לעיל פרק יא סעיף לא ובהערות שם.

¹⁵ שו"ע ונו"כ חו"מ קז א

¹⁶ כמבואר בסימן סד סעיף א, ובסימן צז סעיף טז וסימן קז סעיף ה. וכתב הפנ"י בגיטין דף לו שלענין זה אף משכון בשעת הלואה מיקרי תפס, עי' פרק ו סעיף כ, ועי' שער משפט סימן קז באם תפס מטלטלי היורשים אם מיקרי תפס

¹⁷ והריב"ש סימן שצב כתב שמדיני שמים חייבים אף מדינא דגמרא. והגאונים תיקנו שיהא בע"ח גובה גם ממטלטלין שירשו, ופסק בשו"ע שתקנת הגאונים היא אפילו במלוה על פה, ועי' בסמ"ע וש"ך שם שדעת הרא"ש שבזמן הזה שיש סמיכות דעת גם על מטלטלין, חזר דין מטלטלין כדין קרקע אף מדינא דגמרא. ועי' אמרי בינה דיני גביית חוב סימן יב.

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

וכן חייבים לפרוע ממלוה שהיה לאביהם ביד אחרים וגבוהו לאחר מותו, בין גבו קרקע ובין גבו מעות וכן משטר חוב שהניח להם¹⁸. ויש אומרים¹⁹ שאין גובים מנכסים שבאו לידם לאחר מותו.

וכן מדינא דגמרא אין כתובה ותוספת נגבין אלא מן הקרקע ומן הזיבורית, ואפילו ממשעבדי, ומתקנת הגאונים גובה אף ממטלטלין והאלמנה גובה כתובה מן היורשים, לפיכך אם גבו היורשים מעות בחובת אביהם, גובה מהם²⁰, וכן אם הניח שטר חוב גובה מהשטר חוב²¹, אלא שאינה גובה אלא בשבועה²², ואם ייחד לה נכסים בכתובתה והם בעין, או דברים הבאים מכחם, גובה מנכסים אלה בלא שבועה, ואם תפסה מעות בלא שבועה, אין מוציאין מידה²³.

ג. מלוה כי קא יזיף בצנעא קא יזיף כי היכי דלא ליתזלו

נכסיה עליה זביני מאן דזבין ארעא בפרהסיא זבין כי

היכי דליפוק לה קלא

כבר התבאר לעיל דף מא: מכיון שכל המוכר שדה²⁴ עושה כן בפרסום כדי שיתקבצו קונים הרבה ויוכל לנהל משא ומתן על המחיר, יודע לכל אם יש

¹⁸ סמ"ע שם ה' דשטרי חוב כמטלטלין נינהו.

¹⁹ ע"י רמ"א סימן קד' סעיף טז שכתב שאין בע"ח גובה מראוי, והיינו מנכסים שירשו מאבי אביהם, אף על פי שבא להם מכח אביהם מיקרי ראוי, וכתב הסמ"ע ס"ק לו בשם המרדכי שמעם זה אין בע"ח גובה משכר פעולה שהיו חייבים לאביהם, שמעולם לא בא לידו, אבל הש"ך כתב שלא ממעם ראוי הוא, ודוקא בנפל הבית עליו ועל מורישיו אינו גובה, משום שיכול היורש לומר מאבוא דאבא קאטינא, וע"י קצה"ח ופת"ש, חק"ל חו"מ סימן עב, ובחזו"א ב"ק סימן טו. ובערוה"ש הכריע לדינא שגובה ממלוה ומשכר פעולה. וכ"ש שגובה משכירות בית או חפץ מה שעלה עד המיתה, ואף מה שעלה לאחר מיתה אם השכיר האב לזמן קצוב, נראה מדברי הפוסקים דהוי עכ"פ כמטלטלין.

²⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ק א

²¹ ח"מ שם ד

²² שו"ע ונו"כ אבהע"ז צו א שחוששים שמא התפס לה כבר לפרעון חובה

²³ שו"ע שם יא

²⁴ שו"ע ונו"כ קטז ובסמ"ע שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

על קרקע זו שיעבוד ולפיכך כשמכרה בעדים אפילו לא כתב שטר, בעל חוב יכול לבא ולגבות מקרקע זו את חובו²⁵ ולא יוכל לומר הלוקח לא ידעתי.

אולם צריכים העדים להעיד שלא חתמו על שום שטר מזה המכר, וגם לא היו שם עדים כי אם הם, שאם לא כן שמא מריף בעדים ויחביא השטר והדר מריף בשטר.

אך בהלואה או מתנה אין בעל חוב גובה מהלקוחות אלא בשטר כמו שהתבאר.

ד. אכלה האב שנה והבן שנים האב שנים והבן שנה האב

שנה והבן שנה והלוקח שנה הרי זו חזקה

אכלה האב²⁶ שנה ומת וירש הבן ואכלה שנים²⁷, או שאכלה האב שנים והבן שנה, או שאכלה האב שנה והבן שנה שלקחה מן הבן שנה, הרי זה חזקה שכולן כח אחד הם, והוא שלקח הלוקח²⁸ בשטר. אבל אם לא לקח בשטר אינה חזקה.

וגם אם מכרה הבן בכלל שדותיו, הוי חזקה, דכיון שיש קול שמכר לו כל שדותיו והוא יושב בתוכה ומחזיק בה כדרך שהחזיק המוכר שלו, והוא לקח כל שדותיו בשטר דאית ליה קלא, דמי ממש ליורש שאין להמערער התנצלות והיה לו למחות שהכל יודעין שהלוקח בא מכחו²⁹.

²⁵ ואפילו לא פירש לו האחריות, דהא קי"ל אחריות מעות סופר הוא דלא שדי איניש זוזי בכדי. אבל הבעה"ת כתב דבמוכר בעדים לבד לא אמרינן אחריות מ"ס הוא כיון דלא כתב שטרא וכן משמע להדיא ברשב"ם פ' חזקת דף מ"א וריש מ"ב ע"ש ודוק

²⁶ שו"ע ונו"כ קמ"ד ג

²⁷ והמגיד משנה פ"ג מטוען [ה"ב] כתב בשם הרמב"ן [ב"ב מ"ב ע"א] והרשב"א [שם] דאפילו החזיק הבן בקטנותו חזקתו הוי חזקה, כיון שהתחיל אביו החזקה שהיה גדול והבן מכח אביו בא, וכן כתב פ"ב מטוען [ה"ז] שכן משמע מדברי הרמב"ם, אלא שבפ"ג מטוען בשם קצת מפרשים כתב דבעינן שיהא גדול גם הבן. סמ"ע שם ג

²⁸ באב ובן אין צריך שטר, דהכל יודעין דהבן בא מכח ירושת אביו ואין להמערער התנצלות לומר סברתי שבתורת גזילה אכלה, משא"כ בלוקח שלקח מהבן. סמ"ע שם ג

²⁹ נתיח"מ באורים א ולא הבנתי מש"כ בחידושים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

**ה. אכלה בפני האב שנה ובפני הבן שנים בפני האב שנים
ובפני הבן שנה בפני האב שנה ובפני הבן שנה ובפני
לוקח שנה הרי זו חזקה ... אין לך מחאה גדולה מזו ...
במוכר שדותיו סתם**

אכלה המחזיק³⁰ בחיי האב שנה אחת ומת האב, ואכלה שנים בפני בנו³¹,
או שאכלה שתי שנים בפני האב ושנה בפני בנו, הרי זו חזקה.

ואם אכלה שנה בפני האב ומת ואחר כך אכלה גם כן בחיי בנו שנה, ומכרה
הבן ואכלה זה גם כן בפני הלוקח שקנאה מהבן שנה אם מכר הבן שדה זו
בכלל שדותיו שמכר כולם וזו בכללם, שלא הכיר המחזיק שנמכרה ולפיכך
לא נזהר בשטרו, והרי זו חזקה.

אבל אם מכר הבן שדה זו לבדה ושדה זו לבדה, יש לו קול שמכר הבן שדה
זו והוי המכירה הזו כמו מחאה למחזיק, שאם מכרה לו לא היה מוכרו לזה
ולא הוי חזקה, שהיה לו ליוהר בשטרו לעולם³² אחר ששמע שזה מוחה, והוא

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ד

³¹ לכו"ע בעינא שיהא הבן גדול לעת ההיא משום דאין מחזיקין בנכסי קמין. ולדעת רשב"ם שם [יעויין תוס'
כתובות י"ז ע"ב ד"ה ואחת] בעינן שיהא הבן גדול אפילו בתחילת החזקתו שהחזיק בפני האב
³² וכן לשון הטור [סעיף ד'], והיה לו להמחזיק לשמור שטרו לעולם. ור"ל, דמכירת הבן עדיף משאר מחאה,
דשם אם ישתוק שלש שנים אחר המחאה נראה כחוזר בו מן המחאה כמ"ש הטור והמחבר בסימן קמ"ו [טור
סעיף ח' ומחבר] סעיף ה', אבל הכא כיון שמכרה לאחר אי אפשר לחזור בו מהמחאה, שאפילו אם יודה
שהמחאתו היתה שלא כדין והשדה של המחזיק, אין בדבר זה כלום לחוב להלוקח והיינו דוקא כשאין המחזיק
יודע שיש שטר להלוקח, דאז ירא לומר ממך קניתיהו דשמא יבוא המוכר לערער עליו, אבל אם יודע שיש לו
שטר, נאמן המחזיק לומר לאחר שלש שנים ששהה בידו בפני הלוקח קניתיהו מהמוכר במינו שהיה אומר
ממך קניתיהו, וגם המחבר כתבו שם בסעיף כ"א ע"ש. סמ"ע שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

שמכרה³³ בשטר³⁴ שיש לו קול³⁵. ויש אומרים אפילו שלא בשטר, שדוקא³⁶ בלוקח המחזיק, בעינן שטר שאין המערער חוקר כל כך, אבל המחזיק יש לו לחקור.

ו. האומנין

יש שאין³⁷ להם חזקה, שאפילו אם יחזיקו כמה שנים בשל אחרים אין מועיל להם חזקתן, אבל אחרים מחזיקין בנכסיהם, ויש שאין מחזיקין בנכסי אחרים ולא אחרים מחזיקין בנכסיהם. כיצד:

אומנים³⁸ שהיו בונים בקרקע או מתקנין אותה שנים רבות אפילו אינו ידוע שבא לידו בתורת אומנות רק סתם שהוא בנאי³⁹ שדרכו לקבל עליו חצר לבנותה ודרכו לדור בה עד שתכלה מלאכתו כדי שיהא מזומן שם לעשות מלאכתו⁴⁰, אין להם חזקה⁴¹ כשהמערער טוען שבא לידו בתורת אומנות, ירדו מאומנותם אם אכלו אותה ג' שנים אחר שירדו מאומנותם יש להם חזקה, ובעלים מחזיקין בשל האומנים שהרי אין להם טענה עליהם.

ז. והשותפין והאריסין והאפוטרופין אין להם חזקה

³³ עיין ביאורים [סק"ג] דכשמכרה שלא בשטר והלוקח מיחה נתבטל החזקה, ולא דמי למכר קרקע בסתר דסימן קמ"ו סעיף ד' בהגה, דשם מיירי במכרה בכת"י, דאף ע"י חקירה לא יתוודע, לכך יכול לומר לא חששתי למחאתך, משא"כ במכרה בעדים אף דלית ליה קלא, מ"מ ע"י חקירה נתוודע הדבר כמבואר בש"ס, יכול הלוקח לומר כיון שמחיתי היה לך לחקור.

³⁴ לא דמי למחאה דסני בעדים, דשא"ה דמוכיר שם פלוני בהמחאה

³⁵ וכתב הרשב"א [שו"ת ח"א] סי' תרמ"ב דאם הקדישה המערער לאחר שאכל המחזיק שנה, אפילו הקדישה שלא בשטר נתבטלה החזקה, דשלמו לו שאר שני חזקה בפני מי שאינו יודע למחות. סמ"ע שם ה

³⁶ שדוקא גבי לקוחות המחזיקין בעינן שטר כי אין למערער לחקור אם יחזיקו בנכסיו כראוי, אם לא שיתברר הדבר ממש בקול, אבל הכא המחזיק יש לו לחקור שלא ימכור אחר שדהו, ואם אחר מכרו אפילו שלא בשטר יוודע לו הדבר והיה לו ליוהר בשטרו. לבוש וסמ"ע שם ו

³⁷ לשון הלבוש קמט א

³⁸ שו"ע ונו"כ קמט כח

³⁹ נתיב"מ שם מב

⁴⁰ בית יעקב שם מהיד רמ"ה בסוגיין

⁴¹ דאפילו אם [אין] עדים שירד לתוכו בתורת אומנות, מ"מ אין לו חזקה דמוען דירד לתוך השדה בתורת אומנות, אבל צריך המערער להביא עדים שהיה שלו מתחילה, דאל"כ אף שהאומן מודה לו נאמן במיגו דלא היה שלך מעולם, כמו טלית בדליכא עדים וראה ופשוט. אורים כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

השותפין שידוע⁴² שהן שותפין אין מחזיקין זה על זה, בקרקע שאין בה דין חלוקה, שאם היתה שדה אחת ידועה שהיתה של השותפים והיא ביד אחד מהם כמה שנים, וטען שהיא לקוחה בידו שלקח משותפו אין לו בה חזקה, בין אם החזיק בכולה וטען שמכרה או נתנה לו, בין אם החזיק בחצי והוא המובחר וטען חלקנו וזה הגיע לחלקי, והשני טוען עדיין לא חלקנו אלא כך התנינו שתאכל אתה אותו חלק ג' שנים ואני אחריך כמו כן ג' שנים ולכך לא מחיתי, אין המוחזק נאמן וישבע זה שכנגדו היסת שהוא כדבריו ויטול.

ודוקא שידוע בעדים שהוא שותפו, אבל אם אין לו עדים שהוא שותפו, אלא על פי המחזיק שאמר שהוא שותפו אבל מכרו או נתנו לו, נאמן במיגו שלא היה שותפו מעולם⁴³.

ראובן ושמעון שהיו שותפין בקרקע אחת, ובא לוי והחזיק בו בפני ראובן ולא מיחה ושמעון לא היה בעיר, או שהיה לוי אריסו או אפוטרופוסו של שמעון שאין לו חזקה עליו, וטען ראובן לא חששתי למחות בו הואיל ואין חזקתו מועיל לגבי שמעון והרי הבית עדיין בשותפות דאין ברירה⁴⁴, אין בטענת ראובן כלום, ותועיל חזקת לוי על חלקו אף אם לא תועיל כנגד חלק שמעון. ודוקא כשיש כדי חלוקה, דאז יש חזקה גם להשותף נגד חבירו, אבל באין בו דין חלוקה, כיון שהשותף אין לו חזקה מטעם שיכול לומר לו השני חלקנו כך שתאכל אתה הפירות ג' שנים ואני אח"כ, גם להלוקח אין לו חזקה, ואפילו אם אין השותף טוען כך נאמן במיגו דהיה טוען כך⁴⁵.

וכן הדין באפוטרופוס או אריס שרוצין להחזיק בדבר שהוא של אפוטרופוסו או אריסותו.

⁴² שו"ע ונו"כ שם א

⁴³ כיון שהוא לאפטורי מממון, ולא דמי לסימן צ"ג [סעיף ב'] דשם מיירי לאפטורי משבועה. סמ"ע [סק"ב]

⁴⁴ אף דלא מועיל חזקתו בחלקו דאחד מאלו, אפ"ה מועיל בחלקו של זה השני. ואף על פי דלא חלקו ואין ברירה, מ"מ היה לו למחות כדי שלא יאמר קניתי חלקך לעמוד במקומך בשותפות עם שותפך. סמ"ע שם ג

⁴⁵ נתיב"מ שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ודוקא באריס בית אב, כלומר שהיה אריס שנים הרבה לאביו של בעל השדה או לבני משפחתו⁴⁶ אין לו חזקה בה, כמו שיבוא להלן דף מו: בעזה"ת, ואף על פי שאכל ג' שנים כל הפירות ואין דרך האריס ליקח אלא מחצה או שליש או רביע, כיון דאריס בית אב הוא לפעמים אין הבעלים ממחין בידו ליקח כל הפירות ומנכין לו בשנים אחרות, אבל אם הוא אריס שנעשה אריס בקרוב, הואיל ואכל כל הפירות ג' שנים, מעמידין אותה בידו, שאומרים לבעליו היאך אכל שנה אחר שנה ולא מחית בידו⁴⁷. אבל הבעלים מחזיקין בשל האריס אפילו הוא אריס בית אב, דמה טענה יש לו לאריס שלא מיחה אם לא מכרה לבעלים.

ח. לא לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה

אין לבעל, דין חזקה⁴⁸ בנכסי מלוג של אשתו, וב"ש בנכסי צאן ברזל⁴⁹, והיינו כשאכל הפירות שני חזקה, וטוען שקנה ממנה, אף על פי שהתנה עמה שאין לו זכות פירות בנכסיה⁵⁰, שאין דרך אשה להקפיד על בעלה כשאוכל פירותיה, ונחלקו הפוסקים כשחפר בקרקע בורות, אם יש לו חזקה⁵¹, ויש

⁴⁶ כן פירש הרמב"ם לאריס בתי אבות הנאמר בנמרא [ב"ב מ"ז ע"ב], והמור [סעיף ל'] פירשו בפירוש אחר וכתב ז"ל, אריס בתי אבות כו' לעבוד כל השדות של המשפחה הן ואבותיהן ואין יכולין לסלקו. צסמ"ע שם מב

⁴⁷ שכשנעשה אריס תחילה, פירוש מחדש, דהרשות ביד שניהן להסתלק זה מזה לשנים שיבואו כאשר לא יישר בעיניהן, ואיך מניחין אותו לאכול כל הפירות כמה שנים זה אחר זה. סמ"ע שם מג

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם ט ובאבהא"ז פו א

⁴⁹ שאין לה בהם שום זכות בפירות

⁵⁰ שכשלא התנו, פשיטא, שאין לו חזקה שהרי מן הדין הם שלו

⁵¹ בשו"ע חו"מ (שם) כתב, ואפילו התנה עמה שלא יירשנה ואח"כ אכל ובנה והרס ועשה כל מה שעשה, והוא דעת הרמב"ם והרי"ף והרא"ש, והרמ"א (שם) כתב, ודוקא שלא הזיק גופה של קרקע, אבל חפר בורות שיחין ומערות וכיוצא בהן, שקלקל הקרקע והיא לא מיחתה, הוי חזקה, והוא כדעת הטור בשם הרמ"ה, ותמה הסמ"ע (ס"ק יא) על הרמ"א שסתם וכתב דוקא וכו', דמשמע שמוסיף על דברי המחבר, ובאמת הם דיעות חלוקות, והו"ל לכתוב בלשון יש אומרים, והב"ח כתב דבנה והרס דמיא לאכילת פירות משום דהוי קצת תיקון, אבל חפר בה בורות דהוי קלקול מודה הרמב"ם שיש לו חזקה, דומיא דחזקת נזיקין דלאלתר הוי חזקה, ונראה שהסכים עמו הש"ך (סק"ח). ובט"ז נראה שמפרש שגם בחפירת בורות יש אכילת פירות, ולדידיה לא חשיב קלקול, אלא שלגבי האשה חשיב קלקול, עיין שם, ובחידושי רעק"א בחו"מ (שם) כתב בשם מהר"י מיניץ שמפרש הך דיש חזקה בחפר בה בורות, היינו שאינה יכולה למחות שיסתום הבורות, אבל אין בזה חזקה בגוף הקרקע. כתב הסמ"ע (שם ס"ק יב) דמדסתם הרמ"א ש"מ דס"ל דחזקה בגוף הקרקע מהני אפילו כשלא כתב לה דו"ד אין לי בנכסיך, וכמ"ש הטור, ודלא כדעת הרמ"ה (שם), ובקצה"ח (שם סק"ב) תמה שהסמ"ע בסימן ריב (ס"ק יג) כתב שהאשה אינה יכולה למחות בבעלה שלא לבנות ולהרוס (עי' לעיל סעיף לג), וא"כ לא שייך חזקה בבנה והרס, דכל שאינו יכול למחות לא הוי חזקה, וע"כ כתב הקצה"ח דאפשר דהרמ"ה דס"ל

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אומרים⁵² דהוא הדין בחזקת תשמישי שכנים הוי חזקה, ואם יש עדים שמכרה לבעל, יש לו חזקה בנכסי מלוג, אבל לא בנכסי צאן ברזל שבכל מבירה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי⁵³.

וכן האשה⁵⁴ שאכלה פירות בנכסי בעלה ונשתמשה בהם כמה שנים כחפצה, אף על פי שייחד לה שדה במזונותיה ואכלה בשדות אחרים, אין לה חזקה, שאין הבעל מקפיד על אשתו באכילת פירות⁵⁵.

דוקא כשכתב לה דו"ד אין לי בנכסייך, משום דאליכ באמת לא שייך חזקה, שמן הדין יכול להרוס ולבנות בנ"מ של אשתו, והרמ"א דסתם כאן ס"ל אפילו בדלא כתב לה, משום דס"ל שאין הבעל יכול לבנות ולהרוס, וה"ה שאינו יכול לחפור בורות, וכעין זה כתב בבית מאיר, ובנה"מ (שם סק"ג) הביא בשם הרשב"ם שבחפר בורות לאלתר הוי חזקה, והרמב"ן כתב שצריך ג"ש, דבלא ג"ש איכא ריעותא דהיה לו להזהר בשטרו, והקשה הנה"מ דמכאן משמע דאף דאכילת פירות לא הוי חזקה, מ"מ בחזקה בגופו של קרקע וגם היה בידו ג' שנים, הוי חזקה, וא"כ למה לא הוזכר בכל חזקות שאם חפר ראובן בקרקע שמעון והיה בידו ג"ש דהוי חזקה, וא"צ לאכילת פירות, וע"כ פירש דהכא איירי שהיה צריך לבורות וליהנות מהם דומיא דאכילת פירות, וכמ"ש הט"ז, וכיון שאין הקרקע משועבד לבעל לאכילת פירות אלא מהקרקע כמות שהיא, ולא מפירות דחפירת בורות, ולכן אם חפר בורות ונהנה מהם, הוי חזקה, שהרי עשה דבר שאין לו רשות, אבל אה"נ בחפר בורות בלי הנאת פירות, הוי כמזיק, ואינו מועיל במה שהיה בידו ג"ש, ועפ"י כתב במי ששכר קרקע לפירות, וחפר בה בורות לפירות, הוי חזקה דומיא דבעל, ועוד כתב הנה"מ שמדלא כתבו הטור והמחבר דהוי חזקה מיד, משמע דס"ל כהרמב"ן, והעלה עיקר כסברת הט"ז בדמקלקל לבד לא הוי חזקה, ולכן ס"ל להמחבר דבנה והרס לא הוי חזקה, משום דבנה הוי תיקון לכל העולם, והרס הוי קלקול לכל העולם, ורק בחפר בורות שלוחה הוא תיקון ולוחה הוא קלקול הוי חזקה, עיין שם.

⁵² רמ"א אהע"ז שם ובחומ"מ שם, והוא עפ"י דברי הטור בשם הר"י הלוי דכל חזקה שאינה מחמת טענה בגופה של קרקע, אין חילוק בין איש לגבי אשתו לבין אחר, ונראה דאירי כגון שפתח הבעל חלונות או שאר תשמישי שכנים בביתו כנגד בית של נכסי מלוג, ולא מיחתה, אף על פי שאח"כ נתאלמנה או נתגרשה, אינה יכולה למחות, והב"י הביא בשם הריטב"א דגם חזקת תשמישים לא מהני בבעל בנכסי אשתו. וכתב הסמ"ע (ס"ק יג) בשם הטור שדעת הר"י הלוי כדעת הנאונים שכל חזקת תשמישים א"צ ג' שנים וא"צ טענה, משום שכל שרואה ושותק מחל, ולכן גם גבי איש ואפילו אחר בנכסי אשתו אמרינן כן, אבל לדעת ר"י שגם בחזקת תשמישין צריך ג' שנים וטענה, ה"ה שאין חזקה בנכסי אשת איש, ואפילו החזיק כך ג"ש, דומיא דאכילת פירות, וכן דעת הרשב"א, וכתב הסמ"ע שנראה מדברי הרמ"א שנוטה לדעת הר"י הלוי, ולכן סתם באהע"ז (סימן פז) ולא כתב בלשון יש אומרים.

⁵³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז צ"ט אף על פי שקנו מידה חוזרת בכל עת שתרצה, שיכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי משום שלום בית כתב הבי"ש (ס"ק נח) בשם הב"י שמדייק דדוקא כשהיא טוענת כן, אבל כל זמן שאינה טוענת מכירתה קיימת, וכ"כ רעק"א (לעיל סעיף יג), ובבאה"ט (סק"מ) כתב בשם מהרי"ט שאפילו לא טענה אין במעשיה כלום

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם ושם

⁵⁵ נראה דה"ה שחזקת תשמישין אין לה, ועי' חקרי לב (חומ"מ סימן צה) בשם העיטור שאפילו אמרה אני ניוזנית ואיני עושה, אין לה חזקה. וכתב בשו"ע (חומ"מ שם סעיף י), נתגרשה, אפילו ספק גירושין הרי היא כשאר כל אדם, ופירש הסמ"ע (ס"ק טו) דאע"פ שחייב במזונותיה, מ"מ שנאה היא עליו ולא היה מניחה לאכול, ועי' בש"ך (סק"י), ונראה דה"ה באיש שאוכל פירות אשתו גרושה בספק גירושין יש לו חזקה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ט. ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב

הבן שסומך⁵⁶ על שלחן אביו ונחשב בכלל בני ביתו, אם אכל נכסי אביו שני חזקה, וכן האב שאכל בנכסי זה הבן שהוא סומך על שולחנו שני חזקה לא עלתה להם חזקה, שכיון שהוא סומך על שולחנו אין דרך למחות זה בזה. נסתלק מעל שולחנו⁵⁷, בסתם מחזיקין זה על זה שהיה לו למחות.

אב בנכסי הבת⁵⁸ וכן הבת או הבן בנכסי האם, דינם כבן בנכסי האב ואב בנכסי הבן. וה"ה בשאר קרובים שאין מקפידין זה על זה⁵⁹, אפילו אינן סמוכין, לפי ראות הדיינים⁶⁰. והוא הדין באב ובן, אם לפי ראות עיני הדיינים אינן מקפידין⁶¹, אפילו באינן סמוכין לא הוי חזקה⁶².

י. במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה

הנותן מתנה לחבירו⁶³ בין קרקע בין מטלטלין אין המקבל זוכה בה אלא באחד מהדרכים שהלוקח זוכה בהם, כמו שיתבאר, וכיון שקנה באחד מן הדרכים ההם אפילו שלא בפני עדים⁶⁴, אם שניהם מודים קנה, אבל בדברים בעלמא לא זכה המקבל אלא הנותן יכול לחזור בו.

יא. והאחין שחלקו

⁵⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ שם ג

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם י

⁵⁹ עיין בקצוה"ח [סק"א] שחולק על המהרי"ט בתשובה [ח"א סי' קיד] דדעתו דכל הני דינים דכאן אם מיחה פעם אחת שוב אינה טענה דמחמת קורבה שתיק, וכמו שכתב בסט"ז בהגהת הרמ"א, והקצוה"ח נחלק עליו דאינו דומה עושה מאהבה לעושה מיראה דאפילו אם כבר הקפיד פעם אחת ומחה לא נפקו מכלל קרובים עיין שם.

⁶⁰ רמ"א שם

⁶¹ דדוקא בסתם בעינן סמוכין.

⁶² נתיה"מ שם ה

⁶³ שו"ע ונו"כ שם רמא א

⁶⁴ לשון גמרא [קדושין ס"ה ע"ב] דלא איברו סהדי אלא לשקרא [וכ"כ הטור בסימן קפ"ט [סעיף ב']], פירוש, מחששא שמא לא יודו זה לזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

חלוקת שותפים צריכה קניין⁶⁵, ואין החלקים נקנים לשותפים בחלוקתם כי אם בדרכי הקנינים, אבל אין קנין מועיל להתחייב לחלוק⁶⁶, במקום שאין האחד יכול לכופו חבירו לחלוק אלא שהסכימו מרצונם, אף על פי שקנו מידם על כך יכולים לחזור, שאינו אלא קנין דברים, אלא אם כן ביררו החלקים וקנו מידם על כך.

ביררו החלקים⁶⁷ והלך כל אחד ועשה קנין או החזיק בחלקו⁶⁸, אף על פי שלא קנו מידם אינם יכולים לחזור, ויש אומרים⁶⁹ שאפילו לא החזיק רק אחד מהם זכה גם השני בחלקו⁷⁰, ואפילו החזיק שלא בפני חבירו ולא אמר לו לך חזק וקני.

יש אומרים⁷¹ שחלוקה בגורל הוא קנין בחלוקת שותפין.

יב. והמחזיק בנכסי הגר

⁶⁵ (כ"כ בנה"מ (סימן קעו סק"מ) עפ"י דברי הרמ"א (סימן קעג סעיף ב), ואף על פי שמדבריו נראה דרך הרמ"א סובר כן, נראה שגם המחבר סובר שצריך קנין, אלא שסובר שחידוש הוא בחלוקת שותפים שהגורל עושה קנין.

⁶⁶ שו"ע ונו"ב קנז ב

⁶⁷ שו"ע ונו"ב שם

⁶⁸ כתב הש"ך (סק"ד) בשם הגהמ"י דבהילוך סגי, ובב"י משמע דהיינו כששניהם הלכו, ולא נחלקו להלן אלא בחזקה גמורה שיש אומרים דסגי בחזקה דאחד מהם, ועי' חזו"א (ב"ב סימן א סק"ד).

⁶⁹ שו"ע שם, ורמ"א סימן קעג סעיף יב, ובמ"מ הביא יש מפרשים שגם הרמב"ם סובר כן

⁷⁰ ומשמע בנמרא המעם משום דבההיא הנאה דצייתי אהרדי גמרי ומקני, והרא"ש כתב דהוי כעין קנין חליפין, ובשו"ת הרשב"א (ח"א סימן אלף רכו) כתב שאין זה בחליפין ממש, אלא כעין קנין כסף, שקנה זה שדה זו והוי כדמים לשדה האחרת, וקרקע נקנה בכסף (עי' שו"ע סימן רג סעיף ו ובקצה"ח שם סק"ו), ועי' ערך ש"י (סימן יב סעיף יב), אבל בריטב"א בקידושין משמע שהוא בחליפין, ודעת הרמב"ן שצריך ששניהם יעשו קנין משום שסובר שקרקע אינו נקנה בחליפין,

⁷¹ שו"ע סימן קעג סעיף ב והרמ"א כתב בשם שו"ת הרא"ש שהגורל אינו קונה רק מברר החלקים, ולאחר שעלה הגורל לאחד מהם והוברר חלקו והחזיק, זכה גם חבירו, כמ"ש לעיל, ומדברי הרא"ש בתשובה נראה שהגורל אינו קונה אפילו עלה הגורל לכולם, וכל זמן שלא החזיק אחד מהם יכולים לבטל עצם החלוקה וממילא גם בירור החלקים, ועי' חידושי הגר"ח (פ"ב מה' שכנים), ועי' מנחת פתים (סימן קעג). ועיי' פתחי חושן חלק ז פרק ג הערה עב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

גר שמת ולא⁷² הניח בן או בת שהורתם ולידתם בקדושה⁷³, כל נכסיו הפקר וכל הקודם בהם זכה, ואין הזוכים בנכסיו חייבים בהוצאות קבורתו יותר משאר ישראל⁷⁴.

אין הזוכה⁷⁵ בהפקר ולא בנכסי הגר זוכה בקרקע אלא באחד מדרכי קנין חזקה, ובמטלטלים קונה גם בהגבהה או במשיכה⁷⁶, אבל הבטח בהפקר אינו קונה, ואפילו ישב אצלו לשמרו.

יג. נעל וגדר ופרץ כל שהוא הרי זו חזקה

כבר התבאר במסכת גיטין דף עז: הקונה קרקע מחבירו חזקה קונה בקרקע⁷⁷ מנלן, שכן אמר להם גדליה בן אחיקם (ירמיהו מ פסוק י) וישבו בעריכם אשר תפשיטם במה תפשיטם בישיבה, כלומר שתפשיטם מתייחס על מה שאמר וישבו, וכן נלמד מהאי קרא שהוא כתיב בתורה (דברים יא פסוק לא) וירשיתם אתה וישבתם בה, במה ירשיתם, בישיבה דהיינו חזקה שיחזיקו בה.

⁷² שו"ע ונו"כ ערה א וכן הדין בעבד כנעני שנשתחרר, שגם הוא אין לו יחס שיתייחסו בניו אחריו, וממילא אין לו יורשים, ו

⁷³ וכתב בכנה"ג דה"ה אם היו לגר בנים בקדושה ומתו בלא בנים, אין האם או יורשיה זוכים בנכסים, אלא נעשים הפקר כנכסי גר שמת.

⁷⁴ שו"ע ונו"כ שם ב וכתב הטור בשם הרא"ש דמיד כשמת הגר הופקרו נכסיו, ולא מצינו שעבוד הקבורה על נכסיו, שמחיים לא חל שעבוד זה, וגם בע"ח הגובה חובו מנכסי המת אינו חייב בהוצאות קבורה (כמ"ש הרמ"א סימן קז סוף סעיף ב),

⁷⁵ שו"ע ונו"כ שם יב

⁷⁶ שו"ע ונו"כ רעג יא, והיינו כל דבר לפי קנינו, כפי שנתבאר בסימן קצח, ו

⁷⁷ שו"ע ונו"כ חו"מ קצב א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

כיצד, מכר או נתן לו בית או שדה, כיון שנעל או גדר או פרץ⁷⁸ כל שהוא, והועיל במעשיו⁷⁹ הרי זה קנה.

קרקע⁸⁰ נקנה בחזקה⁸¹, ואפילו לא נתן דמים, ואפילו במקום שכותבין שטר⁸².

המחזיק⁸³ שלא בפני המקנה, בין במכר ובין במתנה, אינו קונה אלא א"כ אמר לו המקנה לך חזק וקנה⁸⁴, אבל כשמחזיק בפניו ולא מיחה אמרינן ודאי

⁷⁸ עיין בתשובת מהרשד"ם חלק חו"מ סי' שע"ו שכתב אי מיקרי חזקה מה שפרע הקונה לחופרים, גם זה פשיטא לי דהוי חזקה גמורה, כי מה לי חפר הוא ומה לי חפרו הם בשבילו, ואפילו שהגוי לאו בר שליחות כלל, לא מתורת שליחות אני אומר כו', ע"ש. ועיין במחנה אפרים הלכות מכירה [סוף קנין מעות] סי' ט"ו שנסתפק בזה גבי קנין הגבהה, במי שלקח מקח חבירו והגביה אותם הלוקח ע"י פועלים גוים כו'. ואפילו בפועלים ישראלים איכא לספוקי כיון דאין הפועלים מכונים לזכות ללוקח, והוי כאותה שכתב הטור סימן ער"ה [סעיף י"א] [ובשו"ע שם סעיף כ"א בהג"ה, עיין סמ"ע שם ס"ק כ"ו] דאם היה בונה ע"י פועלים הרי זה לא קנה דאין הפועלים מכונים לזכות לבעה"ב כו', ומצדד שם לכאן ולכאן ודעתו נוטה דלא קנה, דאף דיד פועלים כיד בעה"ב מ"מ הוי כחצר המהלכת כו', ע"ש היטב. ועיין בנתיבות המשפט [משנה"א] לעיל ריש סימן קפ"ח שחקר ג"כ בזה, ומסיק שם לדינא דקנין הגבהה או משיכה או חזקה ושאר קנינים שנעשו ע"י פועלים גוים מהני כמו שעשה בעצמו, אבל ע"י שלוחים גוים לא מהני. וע"י פועלים מהני אם נתכוין בעצמו לקנות ע"י הקנין שעושים הפועלים אף שלא נתכונו הפועלים וכתב שם דהא דסימן ער"ה סעיף כ"א, שם מיירי דגם הוא לא נתכוין לזכות בעצם ע"י הגבהת הפועלים רק שאמר להם סתם לבנות כו'. אמנם כשהפועל קונה מטעם יד [כגון שלא הגביה הפועל כלל את החפץ רק שנשלחו בידו והחזיקו סמוך לארץ] לא קנה הבעה"ב כיון דיד פועל הוי חצר המהלכת. ומשיכת פועלים לא מהני רק כשמושכין לרשות בעה"ב, אבל כשמושך לרשות עצמו או לסימטא לא מהני אם אינו בר שליחות, ואם הוא בר שליחות זכה כו'. פ"ת שם ב.

⁷⁹ ועיין"ש בשו"ע ד - ו בהגדרת הועיל במעשיו ועיין פתחי תשובה שם א מספר מחנה אפרים הלכות שכירות סי' י"ג שהביא בשם הרדב"ז ח"ד סי' קכ"ב במי שמכר ביתו לשוכר שהיה דר בה, וכתב, שאפילו א"ל לך חזק וקני, כל שלא עשה השוכר בה דבר חדש שלא היה עושה בה תחילה, אפילו אם נועל ופותח אין זו חזקה, שכך היה עושה בה מתחילה. והוא ז"ל כתב עליו, ולענ"ד אין נראה כן כו',

⁸⁰ שו"ע ונו"כ קצ א

⁸¹ במשפט שלום סימן קצב הביא מדברי המשל"מ בשם הרמב"ן שאם שנים נעלו או גדרו אינה חזקה

⁸² שו"ע ונו"כ קצב טז וברמ"א שם

⁸³ שו"ע ונו"כ קצב ב

⁸⁴ כתב בכסף הקדשים שצריך דוקא שיאמר לו וקנה (ור"ל שאם אמר לו לך חזק לא סגי), ומצדד לומר שאפילו לא אמר לו לשון חזק, אלא שאמר לו לעשות פעולה מסוימת שיש בה דין חזקה, חשיב כאילו אמר לו לך חזק. ועוד כתב שכשהשוכר חוזר ומקנה למשכיר, והמשכיר עושה פעולת תיקון בגוף הבית, אפשר שאפילו בפניו לא חשיב חזקה עד שיאמר לו, שאינו ניכר שעושה לשם חזקה אלא בדבר המוטל עליו בלא"ה לעשותו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ניחא ליה דיקנה בזה⁸⁵. ואם מסר לו מפתח של בית ה"ז כאומר לו לך חזק וקני⁸⁶, ובן המוכר בור ומסר לו דליו⁸⁷.

כלל קניין⁸⁸ חזקה הוא שיעשה מעשה בגוף הקרקע, והוא דבר המועיל, ואינו להציל מהפסד.

⁸⁵ וכתב במשפ"ש שאם הוא בידיעתו ה"ז כבפניו. ובפרישה וב"ח (בפירושם לדברי רב האי בטור סוף סעיף ט, גבי תיקון שאינו ניכר אם עושה לתיקון או לא), כתבו שאפילו בפניו אם אינם עסוקים באותו ענין לא מהני אם לא אמר לו לך חזק וקני.

⁸⁶ והיינו שמועיל אח"כ חזקה שלא בפניו, אבל אין מסירת המפתח קונה כחזקה, ודלא כרשב"ם שסובר שקונה בעצם מסירת המפתח.

⁸⁷ דחשיב בזה כמסירת מפתח, ובבאה"ג הביא פירש"י דדליו היינו כסוי הבור, והמ"מ פירש הדלי שדולין בו.
⁸⁸ שו"ע ונו"כ שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

נעילה⁸⁹ הוי חזקה⁹⁰, יש אומרים⁹¹ דהיינו נעילת הדלת⁹², ויש אומרים⁹³ שצריך לנעול במפתח, ויש אומרים⁹⁴ שגם אם עשה מנעול לדלת או שהעמיד דלתות לפתח קנה⁹⁵.

⁸⁹ שו"ע ונו"כ שם ואין שום מעשה נעילה דחשיב חזקה לכו"ע (אא"כ עושה עוד פעולה), שבכל סוג נעילה יש חולקים. ועי' ביאור הגר"א שכתב בקיצור שיטות הפוסקים.

⁹⁰ כתב בכסף הקדשים שאם עשה קנין נעילה בבית, ויש כמה חדרים זה לפנים מזה, בחזקה דחיצון קנה גם הפנימיים, כיון שהכניסה להם שייכת ג"כ בחיצון.

⁹¹ שו"ע ונו"כ שם ג' (ונקט גבי בית וחצר, ואפשר שגם בשדה כן, אלא שאינו מצוי. ואפשר דבשדה לא חשיב כל כך, מפני שאין שם דברים הצריכים שימור), והוא דעת התוס' והרא"ש, וכ"כ הטור בסימן ערה גבי נכסי הגר שאם הראשון העמיד הדלתות ובא השני ונעל, קנה השני, והביאו הרמ"א שם סעיף כא, ובביאור הגר"א העיר על הרמ"א שהשיטת בסימן קצב דיעה זו, וכתב בערוה"ש דלשיטה זו לא אמרינן דנעילה אינה אלא כמבריה ארי, דנעילה מוכיח על בעלות שהוא שלו, וכתב בשם הרא"ש דלא מהני חזקה דנעילה אלא כשמקנה לאחר, אבל כשמקנה לאחד מבני ביתו לא מוכח מעשה בעלות, עוד כתב בשם הר"ן דהא דמהני נעילה אינו אלא כשמשתמרת בלא נעילה, אבל בלא"ה אינו אלא כמבריה ארי. בשו"ת חלקת יואב אהע"ז סוף סימן יב הביא בשם הר"י יונה דנעילה לא הוי חזקה אלא כשנועל מבחוץ, וביאר דבריו שאם נועל מבפנים אינו ניכר שעושה לשם חזקה דאפשר שנועל מפני הצניעות, עיין שם.

⁹² והשו"ע סיים וחזר ופתחו, והוא מדברי הרמב"ם, ותמה הטור מה צריך לפתחו אח"כ, והב"י כתב רבותא אשמעינן דאפילו חזר ופתחו כמו שהיה מקודם, ואין מעשה החזקה ניכר עוד, אפ"ה ובתירוץ שני כתב הב"י לחלק, שבבית שהקונה דר בו, לכו"ע אינו קונה בנעילת הדלת, שכן לא מוכח שהוא לשם קנין, כיון שהוא דרך שימוש, והרי בלא"ה יש לו זכות שימוש בבית מכח שכירות או שאלה, ולכן צריך דוקא נעילה ופתיחה, שבזה ניכר שאינו עושה לשם שימוש לשמור מה שבתוך הבית, שהרי חזר ופתחו, וניכר שמעשה קנין הוא, אבל בסתם בית וחצר, גם הנעילה לבד הוי חזקה, אפילו כשאינו חוזר ופותח. וכתב הסמ"ע שמדבריו בשו"ע משמע שתפס הפירוש הראשון כעיקר, ועי' בפעמו"ז שמסתפק כשהיה הפתח נעול ופתחו הקונה וחזר ונעל מה דינו, ונראה דעתו דמהני, עיין שם.

⁹³ שו"ע שם, וכתב הסמ"ע דאפשר שאף הרמב"ם מודה לזה, וא"צ פתיחה. אלא שהוקשה לו דא"כ לא הו"ל להרמב"ם להשיט דבר זה, ולכאורה צ"ע על דברי המחבר שהביא דיעה זו לאחר שהביא לשון הרמב"ם דבעינן גם פתיחה, והרי להרמב"ם לא שייך הלכה זו.

⁹⁴ רמ"א שם, והוא דעת הרשב"ם. ודעת הרשב"ם דנעילה לבד לא הוי חזקה (ולדבריו אפילו חזר ופתחו), משום שאינו אלא כמבריה ארי, והיינו שעושה לשמור הבית מהפסד (עי' להלן סעיף י), ולכאורה צ"ע, שלא אמרו מבריה ארי אינו חזקה אלא משום שעושה מה שכל אדם מצווה מדין השבת אבידה, אבל בנעילת דלת איזו השבת אבידה יש בזה, ואפשר שכונתו דמ"מ לא עדיף ממבריה ארי, ועי' ערך ש"י. והטור הביא יש אומרים שגם בפתיחה לבד הוי חזקה, לפי שאין דרך בני אדם לפתוח בית נעול, וכתב הטור דלא מסתברא כלל, דלא דמי לפרץ שהוא תיקון פתח ליכנס ולצאת בו, אבל פתיחה שמניח ליכנס בו אינו נראה דהוי חזקה, ונראה שדעת הפוסקים כדעת הטור.

⁹⁵ וכ"כ הטור בשם הרא"ש, ואפילו בלא נעילה. והקשו האחרונים מדברי הטור בסימן ערה דבהעמדת דלתות לא קנה אא"כ גם נעל, והב"י מצדד לתרץ דשאני נכסי הגר שאין שם דעת מקנה, אלא שתמה מנ"ל להטור לחלק כן, ובסמ"ע נראה שתפס עיקר כתירוץ זה, ובביאור הגר"א תמה על דבריו, ותמה גם על הרמ"א שלאחר שהביא המחבר בסימן ערה סעיף כא דברי הרמב"ם שבהעמדת דלתות כתב דה"ה נעילה וכו', והרי לדעת הפוסקים דנעילה לבד מועיל, ס"ל דהעמדת דלתות לבד אינו קונה, וא"כ מאי וה"ה, והול"ל וי"א איפכא. ופירש הגר"א דבאמת לתוס' ורא"ש ס"ל דהעמדת דלתות לא קנה בין במו"מ ובין בנכסי הגר, ודלא כהטור, והרמב"ם ס"ל דדוקא בנכסי הגר קנה בהעמדת דלתות, שכן מצינו כמה סוגי חזקה דבנכסי הגר קנה ובמו"מ לא קנה,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

עשה גדר⁹⁶ הוי חזקה, ואפילו לא עשה כל הגדר, אלא שהיו יכולים לעלות בריוח, והוסיף בגובה עד עשרה טפחים שאין עוברים עליו אלא בדוחק קנה, ויש אומרים⁹⁷ שאפילו בפחות מעשרה.

עשה מחיצה ע"ג מחיצה⁹⁸, לא קנה, אף על פי שנבלעה אח"כ מחיצה הראשונה ונמצא שהועיל במחיצתו.

וכן אם פריץ⁹⁹ פרצה המועילה, שער עתה לא היו יכולים להכנס אלא בדוחק ועתה נכנסים בריוח, ה"ז חזקה¹⁰⁰.

דף מב.

יד. השותפין מחזיקין זה על זה ... דאית בה דין חלוקה הא דלית בה דין חלוקה

מה שאמרנו לעיל שהשותפין שידוע¹⁰¹ שהן שותפין אין מחזיקין זה על זה כשהחזיק הטוען בכולה זהו בשדה שאין בה דין חלוקה, שכיון שאין בה דין

וכמ"ש בשו"ע שם סעיף יג, והרשב"ם ס"ל דבין במו"מ ובין בנכסי הגר קונה בהעמדת דלתות, והט"ז מיישב דעת הטור דבאמת לא קנה בהעמדת דלתות, כדמוכח מדבריו בסימן ערה, אלא דצריך גם נעילה, ומ"מ ס"ל דלא בעינן נעילה במסגרת (נראה דהיינו מפתח), וזהו מ"ש בסימן קצב דנעילה בלא מפתח ג"כ קנה, עיין שם. ונראה דמ"ש הפוסקים דתיקון מנעול קונה, היינו תיקון המנעול בגוף הדלת, אבל מנעול תלוי שבזמננו לא מיקרי תיקון מנעול. מיהו לדעת הפוסקים דנעילה לבד קונה, אפשר דה"ה אם היה כבר סגור בלי מפתח, ובא זה ותלה מנעול וסגרו, קנה, שוב ראיתי שכן כתב המאירי.

⁹⁶ שו"ע ונו"כ שם ד

⁹⁷ רמ"א שם. ופירש הסמ"ע שלפעמים גם בפחות מעשרה גורם שלא יוכלו להכנס בריוח, כגון שיש שם מדרון המעכב ג"כ קצת. ולפי"ז משמע דהכל תלוי במציאות, שלא בכל מקום מועיל בפחות מ', מיהו אפשר דכיון שלפעמים מועיל בזה ה"ז חזקה בכל מקום, וגם יש להסתפק לדעת הרמב"ם והשו"ע דבעינן דוקא עשרה, שלפעמים גם גובה עשרה אינו מונע מלהכנס בריוח, ובה נראה דכיון שבכל מקום גובה עשרה מונע הילוך רגיל, הוי חזקה בכל מקום. פתחי חושן חלק ח פרק ה הערה מז

⁹⁸ שו"ע ונו"כ ערה כד שבשעה שבנה לא הועיל, ובשעה שהועיל הוא נעשה מאליו, ואף על פי ששם איירי בנכסי הגר, נראה פשוט דה"ה במו"מ. וכתב הסמ"ע דלא דמי לדין מחיצה לדירה באו"ח סי' שנה דבכה"ג חשיב מוקף לדירה, דשאני חזקה דבעינן הנאה הניכרת ע"י מעשיו.

⁹⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁰⁰ ונראה דהיינו במקום המיועד לכניסה ויציאה. פתחי חושן שם הערה יח

¹⁰¹ שו"ע ונו"כ שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

חלוקה יכול לומר השני כן היה התנאי בינינו שחלקנוה לשנים כי לא יכולנו לחלקה בדרך אחרת, כמו שהתבאר¹⁰².

אבל אם יש בה דין חלוקה ואכלה האחד מהם בכל השדה כולה שני חזקה, יש לו חזקה בכולה, שדוקא בחצי יכול לומר בשני כן היה התנאי בינינו, אבל בכולה אם רוצים לחלוק חולקין השדה כיון שיש בה דין חלוקה, וכיון שזה החזיק בכולה ודאי קנאה כולה והוי חזקה.

אבל אם אכל פירות חצי השדה וטוען חלקנו וזה הגיע לחלקי יש אומרים¹⁰³ דלא הוי חזקה. שיאמר שותפו, כן הסכמנו שתאכל אתה ג' שנים מחלק הטוב ואני אח"כ.

וכן אפי' החזיק בכולה, והשותף נותן חצי המס, הוי מחאה ואינה חזקה.

טו. שותף כיורד ברשות דמי ... לומר שנוטל בשבח המגיע לכתפים בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע

בעל בנכס¹⁰⁴ מלוג של אשתו קטנה, והשותף בשדה שיש לו חלק בה, כיורד ברשותו הן ושמין להן וידן על העליונה.

¹⁰² ג"ב ואם אחד מהם השכיר כל הבית וגבה כל השכירות הוי חזקה. דלענין חלוקת דמי השכירות הוי יש בה דין חלוקה. ואם עדיין לא גבה משכירות אף דיש בו ד"ח י"ל דלא הוי חזקה דשותף כיורד ברשות. ומה שעושה הוי בשביל שניהם. חי' קע"א שם

¹⁰³ רמ"א שם

¹⁰⁴ שו"ע ונו"כ שעה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ולפכיד שותף שטרח והוציא הוצאות¹⁰⁵ והשביח רכוש השותפות בין בקרקע ובין במטלטלין¹⁰⁶, שלא בידעת שאר השותפים¹⁰⁷, אפילו בדבר שאינו עומד לכך¹⁰⁸, נוטל שכרו כארים¹⁰⁹, ובשאר הריוח חולקין¹¹⁰.

יש אומרים¹¹¹ שאין השותף נוטל הוצאותיו ושכרו אלא כשיש שבת, אבל אם השקיע ולא השביח אינו נוטל כלום.

¹⁰⁵ שו"ע ונו"כ קע"ג

¹⁰⁶ וכתב בשו"ע שנוטל כדין אריסי העיר אפילו בקמה העומדת לקצור, ופירש הסמ"ע דר"ל שנוטל חלק גם בשבת שהשביחה הזריעה והנמיצה מעצמה, דהיינו גם לאחר שגמר מלאכת הזריעה והנמיצה וההשקיה וכיוצא בזה, והוא כפירוש רשב"ם במ"ש בגמרא (ב"ב דף מב ע"ב) דשותף כיורד ברשות שנוטל בשבת המגיע לכתפים בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע, ופירש"ם שנוטל כארים שמקבל מחצה שלישי או רביעי גם בגמר הפרי, אף על פי שאינו מורח עוד, ובתוס' (שם) כתבו בשם ר"ת שמפרש שבת המגיע לכתפים היינו שבת הבא ע"י מורח, אבל בשבת שאינו מגיע לכתפים, והיינו שאינו בא ע"י מורח אינו נוטל. ועיין פתחי חושן חלק ז פרק ב הערה מו בפירושי הראשונים בדיון שבת המגיע לכתפים

¹⁰⁷ היינו שלא ברשות, לאפוקי אם השותף מיחה.

¹⁰⁸ דהיינו בשדה העשויה ליטע וזרעה, או שהיתה עומדת לזרוע ונטעה, וכפי המבואר (בסימן שע"ה) גבי סתם יורד שלא ברשות, ה"ה אם בנה בקרקע שאינה עומדת לבנות, וכתב בכנה"ג שאם אומר השותף דלא ניהא ליה במה שעשה, הדין עמו, ועוד כתב דשותף אינו יכול לומר טול עציך ואבניך, ועי' שו"ע (סימן שע"ה) בדיון יורד לשדה חבירו, וצ"ע מאי אפילו דנקט, שאם השדה עשויה ליטע ונטעה או עומדת לזרוע וזרעה, הרי השביח לאמצע, וכמ"ש לעיל (סעיף מז) בשם נה"מ (סימן קע"ז), שאינו נוטל אפילו שכר מרחתו, משום שזהו עסק השותפות, וע"כ איירי דוקא באינה עשויה לכך, דאז אי אפשר לומר שעסק לעסק השותפות, אלא דבשאר יורד לשדה חבירו אינו נוטל כארים אלא הוצאה שיעור שבת, כמ"ש בסימן שע"ה (סעיף א), ואינו נוטל אלא כפועל, ואילו שותף דכיורד ברשות דמי נוטל כארים, ואם כן מאי אפילו דנקט, ואפשר דה"ק לא מיבעיא בשדה העשויה ליטע, דהיינו שהשדה מעיקרא עומדת לכך, אלא שלא לשם כך נשתתפו, דבסתם אדם ג"כ נוטל וידו על העליונה, ולדעת כמה פוסקים היינו ג"כ כשתלא או כארים, ואפילו לדעת הסמ"ע (שם) שחולק, וכתבתי שם שלישיתו נוטל כשאר שכירים, מ"מ נוטל עכ"פ שכר מרחתו, אלא אפילו באינה עשויה ליטע, שבסתם אדם נוטל הוצאה שיעור שבת, דהיינו הפחות שבשניהם, הכא גבי שותף נוטל וידו על העליונה.

¹⁰⁹ היינו כדרך אריסי העיר, והוא השכר היותר גבוה שיכול להיות, או כקבלן עם ריוח קבלני, ונראה דה"ה במטלטלין, שכתב השו"ע שדומה לקרקע, צריך לפרש שנוטל שכר כאומן, ולא כסתם שכיר כדין סתם יורד שלא ברשות, ועכ"פ מהוצאותיו מקבל החצי שהרי החצי עליו להוציא, וכתב בנה"מ (סימן רפ"ז סק"ב) שאפילו השביח ע"י ששכר פועלים, נוטל כארים, ולא דמי לשותפין דאמרינן (שם סעיף א) שהשכר לאמצע, עיין שם. ¹¹⁰ וכל הנוטל הוצאות נשבע כמה הוציא ונוטל, כמ"ש בשו"ע סימן שע"ה (סעיף ח), וכן הוא בשו"ע סימן צ"א (סעיף ג).

¹¹¹ רמ"א שם הוא עפ"י דברי הנ"י דמה שאמרו שדינו כיורד ברשות לאו דוקא, שאם ההוצאה יתירה על השבת, שהיורד ברשות נוטל כל ההוצאה, ואפילו אין שבת כלל, ואילו שותף אינו נוטל אלא כשיש שבת ובמשפט שלום הביא מדברי הבית שמואל (אהע"ז סימן פ"ח סק"ב) שתמה על הרמ"א שפסק נגד שאר ראשונים דס"ל דשותף הוי יורד ברשות ממש, כתב בנה"מ (סימן קע"ז ס"ק נ"א, ורמזו כן כאן בסק"ב) דהא דאינו נוטל הוצאה כשאין שבת ומפסיד מכיסו, היינו דוקא כשהשקיע מכיסו ע"ד להשביח, אבל אם השקיע ממון השותפות ע"ד להשביח ולא הצליח להשביח, גם ההפסד לאמצע, דשותף יכול לעסוק בעסק השותפות כפי הנראה בענינו שהוא לטובת השותפות, ובודאי אדעתא דהכי נשתתפו, אא"כ שינה או פשע, דאז ההפסד

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

טז. ומעידין זה לזה

שותף פסול¹¹² להעיד בתביעה שיש על רכוש השותפות¹¹³, ואין עדותו מועלת אפילו על חלק השותף¹¹⁴, אלא אם כן יסתלק השותף העד מן השותפות בקניין¹¹⁵, ויקבל עליו אחריות נגד בעל חובו שאם יטרפנה מיד ישלם לו¹¹⁶, אבל לא אחריות של ערעורים אחרים¹¹⁷.

יש אומרים¹¹⁸ שגם אם מסתלק לאחר שיצא הערעור מועיל, ויש חולקים¹¹⁹.

לעצמו, וכמ"ש לעיל, ואף על גב דהכא איירי בשדה שאינה עשויה ליטע, והוא נמעה, צריך לומר דאין זה שנוי, כיון שלדעתו אפשר להרויח גם בזה, ומ"מ נראה שאם נשתתפו בפירוש למטרה אחרת, אפשר דהוי כשנוי בשותפות.

¹¹² שו"ע ונו"כ לו א

¹¹³ ועי' נה"מ (סק"ג), ועי' בנו"כ שם אם הפסול הוא משום דאדם קרוב אצל עצמו, כמ"ש הלבוש, או משום נוגע שחשוד לשקר, כמ"ש הסמ"ע והש"ך (שם), ועי' בקצה"ח ונה"מ

¹¹⁴ ר"ל כשעדיין לא חלקו לא נימא שעדותו תועיל להעמיד חלק השותף לכל הפחות, דמ"מ נוגע הוא שהרי אח"כ יחזור ויחלוק עמו

¹¹⁵ היינו שיתן לשותף השני חלקו במתנה גמורה, וכתב בשער משפט (סימן לו סק"ב) ששותפים שיצא עליהם שמרות, וטוענים שיש להם עוד חובות לאחרים בע"פ, נאמנים, ואף על גב דבסימן צט (סעיף א) מבואר שאינו נאמן לומר שחייב לאחרים בע"פ, שאני הכא דבזה שהם מודים שחייבים לאחרים הרי זה כאילו סילקו עצמן מאותו ממון, והרי הם כשני עדים כשרים, עיי' שם.

¹¹⁶ והיינו שאם יטרפנו בעל חובו של המסתלק מדין מקבל מתנה, ישלם לו דמי השדה, דאל"כ אינו מועיל הסילוק דניחא ליה להעמידו ביד שותפו שיהא לבעל חובו ממה לגבות.

¹¹⁷ שאם יקבל אחריות ערעור גזילה שוב נשאר כשותף דניחא ליה שלא יטרפנה המערער.

¹¹⁸ בשו"ע (סימן לו סעיף א) סתם דמהני, וכתב הסמ"ע דלא חיישינן לקנוניא שלאח"כ יחזרו וישתתפו, דלא חיישינן לקנוניא כל זמן שאין ריעותא לפנינו (עי' שער משפט שהקשה מכמה מקומות דחיישינן לקנוניא, וסיים בצ"ע, ועי' ערך ש"י), וכתב בבאה"ג דדמיא למ"ש בשו"ע (סימן לג סעיף טו) דבפסול ממון לא בעינן תחלתו וסופו בכשרות.

¹¹⁹ והש"ך (סק"ג) ציין לדבריו לקמן (ס"ק לב) שכתב דדוקא גבי דיינים מהני סילוק כההיא דסימן ז (סעיף יב) לענין דיינים מבני אותה העיר, אבל לגבי עדות לא מהני סילוק משום דבעינן תחלתו וסופו בכשרות, ולכן בעינן שיסתלק קודם שבאה העדות, וביאר בנה"מ דהיינו שאם מעיד שראה שמר מכירה נגד המערער, צריך שראה קודם שנעשה שותף, שאם ראה לאחר שנעשה שותף הו"ל תחלתו בפסלות, אבל אם ראה קודם שנעשה שותף ובשעת הגדה מסתלק, הרי תחלתו וסופו בכשרות, אף על פי שהערעור יוצא לאחר שנעשה שותף, והש"ך שם דחה דברי הב"י שהוכיח מהא דשותפין מעידין זה לזה דלא בעינן תחלתו וסופו בכשרות, דיש לומר דהתם איירי שראה לאחר שנסתלק, ובחידושי רעק"א כתב שאפשר לפרש שראה קודם שנעשה שותף וכדברי הנה"מ, וסיים הש"ך שם שאע"פ שהב"י סתם דלא בעינן תחלתו וסופו בכשרות, יכול המוחזק לומר קים לי, ועי' ערך ש"י.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

לאחר שחלקו יכול השותף להעיד על חלק חבירו¹²⁰, וכן כשלא חלקו והערעור אינו אלא על חלק חבירו.

השותף נאמן להעיד לחובת השותפות¹²¹.

¹²⁰ סמ"ע (שם ה, ו) לא מיקרי נוגע מטעם שיחזור על השותף ויבטל החלוקה מדין מקח טעות, כמ"ש בסימן קעה (סעיף ד) ובכמה מקומות, דשאני הכא שזה טוען שהערעור הוא שלא כדיון, אלא שאינו נאמן על חלקו, ולדידיה אין זה חלוקה בטעות, ואומר לו מזלך גרם, ועי' אמרי בינה (דיני עדות סימן נה). והט"ז מדויק מדברי הסמ"ע דדוקא כשהערעור הוא על כל השדה, והשותף בא להעיד ולבטל כל הערעור, שאז לא יוכל השותף המעיד לחזור על השני לבטל החלוקה, מהטעם שכתב הסמ"ע, אבל אם הערעור אינו אלא על חלק השותף ואינו מעיד אלא על חלק השותף, אינו מעיד לו, שאם יוציאו ממנו יחזור השני על השותף המעיד ויתבע לבטל החלוקה, ולא שייך סברת הסמ"ע, שהרי השותף השני אינו פוסל עידי המערער. והט"ז חולק דאף בכח"נ יכול להעיד, ואין השותף יכול לבטל החלוקה מדין מקח טעות, שלא אמרו כן אלא גבי אחים שחלקו מטעם שהם כיורשים ולא מטעם חלוקה ועיין בקצה"ח (סימן לו סק"ג) כתב דכל מה שהוכיח הט"ז אתי שפיר לענין אם בא בע"ח וגבה חלקו של אחד, שהיה יכול לגבות מזה כמו מזה, והחלוקה היתה כדיון, אבל בגזילה אפשר שבאמת הוי חלוקה בטעות, ואפשר דלא פליגי, וגם בהנהותא אמרי ברוך כתב שיש לחלק בין גביית בע"ח לבין נמצאה גזולה, וגם בנה"מ (סק"ג) הסכים לסברת הקצה"ח לחלק כן, עיין שם.

¹²¹ שו"ע ונו"כ שם ו, קעו לב' ואם הוא אחד מחייב את חבירו שבועה או פוטר שכנגדו, ואם הם שנים יכולים לחייב את השלישי בממון, וכתב הסמ"ע דהיינו כשאין למעיד הנאה במה שיתחייב חבירו, וצריך לומר גם שאין בדבריו משום הודאה לחייב עצמו, וכמ"ש הסמ"ע (סימן קעו ס"ק עד), כגון שנתחייבו בשטר כל אחד סך מסוים, והאחד הודה שהשטר בתקפו והשני כופר, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

